

ERASMUS+ ÚČINNÝ PROSTRIEDOK ROZVOJA ODBORNÝCH KOMPETENCIÍ KNIHOVNÍKOV

Mgr. Zuzana Mrekajová; kniznica@krajaskniznicazilina.sk; (Krajská knižnica v Žiline)

ODBORNÝ ČLÁNOK / PROFESSIONAL ARTICLE

Posúdenie: redakčné; text neprešiel externým recenzným konaním

DOI: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2026.1.53-55>

Príspevok sa zaoberá významom programu Erasmus+ ako efektívneho nástroja rozvoja odborných kompetencií knihovníkov v oblasti vzdelávania dospelých a medzinárodnej spolupráce.

Keďže autorka sa osobne zúčastnila mobility Erasmus+ v Taliansku, text prioritne analyzuje fungovanie knižníc a kultúrnych inštitúcií v tejto krajine. Opisuje príklady dobrej praxe, prepojenia tradičných knižničných služieb s digitálnymi technológiami, podpory dobrovoľníctva, rozvoja makerspace konceptov.

Príspevok potvrdzuje, že medzinárodná mobilita programu Erasmus+ významne prispieva k profesionalizácii knihovníkov, modernizácii knižničných služieb.

Program Erasmus+ predstavuje významný nástroj podpory celoživotného vzdelávania dospelých, rozvoja odborných kompetencií a medzinárodnej spolupráce medzi vzdelávateľmi a kultúrnymi inštitúciami.

Prvým základným krokom pre účasť na programe Erasmus+ je preskúmať súčasný stav knižnice, teda urobiť analýzu silných a slabých stránok knižnice a určiť oblasti vyžadujúce zlepšenia. Cieľom je zistiť, prečo sa chceme programu Erasmus+ zúčastniť a čo nám má priniesť. Medzi informácie, ktoré máme skúmať, patria napríklad potreby zamestnancov, jazykové schopnosti knihovníkov, aké vzdelávanie dospelých inštitúcia poskytuje.

Zároveň je potrebné knižnicu zaregistrovať v registri účastníkov Európskej komisie. Podrobné informácie je možné nájsť na stránke <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sk/programme-guide/part-c/how-to-apply/step-1-registration>. Príprava žiadosti Erasmus+ nie je náročná, ale vyžaduje si viac času a prípravy ako bežná grantová žiadosť. Je vhodné, aby knižnica poverila konkrétneho zamestnanca, ktorý vykoná nielen registráciu, ale bude sa primárne podieľať na všetkých administratívnych činnostiach a povinnostiach vyplývajúcich z realizácie programu Erasmus+. (Prípadne poverí sprostredkovateľskú agentúru). Národná agentúra odporúča, aby bol tvorca projektu kmeňovým zamestnancom. Je potrebné obsadiť aj roly koordinátora, mentora a projektového manažéra.

Medzi ďalšie kroky patrí výber inštitúcií, ktoré môžu zamestnanci knižnice navštíviť. Kontakty boli vyhľadané medzi úspešnými projektmi *Európska výzva 2024* (The Europe

Challenge 2024). Do výberu patria zaujímavé projekty, ktoré stojí za to bližšie preskúmať, medzi nimi napr. aj Krajská knižnica v Žiline.¹

V ďalšom kroku kontaktujeme vybrané inštitúcie, kde je priradená kontaktná osoba, s ktorou koordinátor rieši detaily. Počas komunikácie, prirodzene, môžu a aj nastávajú niekedy problémy. Môže sa stať, že niektoré organizácie nereagujú, komunikácia je zdĺhavá a náročná. V niektorých prípadoch môže byť realizovaná prípravná návšteva, kde je skontrolovaná logistika, prebehne návšteva plánovaných organizácií. Pomocníkom pri riešení finančného a organizačného rámca projektu je Sprievodca programu Erasmus+.²

Program Erasmus+ poskytuje financie, ktoré pokrývajú cestovné a životné náklady, teda ubytovanie a stravu, a rovnako poplatky za kurzy a workshopy. Taktiež ponúkajú dôležitú organizačnú podporu počas celého trvania mobility. Na realizáciu je časový rámec 6 – 18 mesiacov. Z finančných zdrojov môže knižnica pozvať zahraničného experta a zabezpečiť tak školenie priamo v priestoroch svojej knižnice. Užitočné informácie možno nájsť na stránke <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sk>.

ERASMUS+ ROZŠIROVANIE ZRUČNOSTÍ KNIHOVNÍKOV

Motiváciou k účasti môže pre knižnice byť rozšírenie odborných kompetencií zamestnancov knižnice a získanie inšpirácie pre rozvoj nových foriem práce s dospelými používateľmi. Zároveň môže pomôcť iniciovať vznik nových záujmových skupín a klubov, ako aj realizáciu ďalších zaujímavých podujatí pre dospelú verejnosť. Mnohé zahraničné knižnice majú v oblasti digitalizácie a práce s digitálnymi

technológiami viac skúseností, ale na druhej strane slovenské knižnice realizujú podnetné a inovatívne projekty, ktoré môžu byť prínosné pre hostujúce inštitúcie.

Okrem nadobudnutých nových poznatkov je prínosom Erasmus+ rozvoj jazykových zručností, budovanie medzinárodných partnerstiev a rozvoj interkultúrnych kompetencií.

Zaujímavými príkladmi zahraničnej mobility sú programy *Trénujeme demokraciu* (Democracy Fitness) a prístupy k podpore občianskej angažovanosti v Dánsku³ alebo vzdelávací kurz v Chorvátsku, meste Rijeka, *Ako učiť dospelých? Kľúčové zručnosti pre učiteľov vo vzdelávaní dospelých* (How to Teach Adults? Key Skills for Teachers in Adult Education), organizovaný inštitúciou Dante Inštitúcia vzdelávania dospelých (Adult Education Institution Dante), zameraný na rozvoj pedagogických a didaktických zručností v oblasti vzdelávania dospelých.⁴

ROZVOJ ČITATELSKEJ A INFORMAČNEJ GRAMOTNOSTI V TALIANSKYCH KNIŽNICIACH

Hlavným cieľom mobility v Taliansku bolo pozorovanie aktivít zameraných na rozvoj čitateľskej a informačnej gramotnosti dospelých. Partnerskou organizáciou bolo *Štúdijné centrum Piera Gobettiho, Turín* (Centro studi Piero Gobetti, Torino).⁵

Štúdijné centrum Piera Gobettiho je významný kultúrny inštitút zameraný na výskum politického myslenia 20. storočia, nesie odkaz Piera Gobettiho, antifašistického mysliteľa, a Ady Gobetti, významnej osobnosti talianskeho odboja. Hlavnými hodnotami inštitútu sú otvorený dialóg, kritická diskusia a podpora kritického myslenia ako predpokladu spoločenských zmien. Organizuje odborné

stretnutia, semináre, konferencie a výstavy, ktoré ukazujú na dôležitosť vytvárania priestoru pre dialóg a kritické myslenie, či potrebu aktívne zapájať používateľov do diskusií a rozvíjať tak u nich občiansku gramotnosť.

KNIŽNICA EDMONDA DE AMICISA, JANOV (BIBLIOTECA EDMONDO DE AMICIS, GENOVA)⁶

Knižnica je najväčším kultúrnym centrom v Janove, kde deti a mládež nájdu nielen knihy, ale aj bezpečné miesto na štúdium a stretnutia. Knižnica vyniká veľkorysým bezpečným interiérom. Výška regálov pre deti, bezpečné interiérové doplnky, hrací priestor, praktické malé umývadlička v priestore tvorivých dielní. Knižnica organizuje vzdelávacie podujatia pre deti či školské kolektívy o literatúre, umení, základoch robotiky a výučbe jazykov. Pre dospelých pripravuje rodinné poradenstvo a odborné prednášky. Dokazuje, že úloha knižnice už nie je obmedzená len na výpožičky knižných dokumentov, ide o komunitný priestor pre trávenie voľného času, vzdelávanie sa a stretávanie. Dizajn detských oddelení je potrebné prispôsobiť detským potrebám, nielen estetike.

Knižnica zaujala knihovníkov podujatím *Materinský jazyk* (Mamma Lingua), kde mamy z radov prisťahovalcov čítajú svojim deťom v materinskom jazyku. Úlohou knižnice je vytvárať aktivity pre rôzne jazykové a kultúrne skupiny. Podnetným je aj fakt, že veľa aktivít realizujú učiteľky na dôchodku.

Inšpiráciou pre slovenské mestá je aktívny prístup samosprávy. Mesto Janov získalo titul „Čítajúce mesto“ za roky 2022 – 2023 od Centra pre knihy a čítanie (CEPELL) vďaka sieti knižníc a množstvu čitateľských aktivít. Mesto sa zaviazalo k *Čítaciemu paktu* (Patto per la Lettura), ktorý podporuje spoluprácu kultúrnych inštitúcií a rozvoj čítania ako dôležitého faktora individuálneho aj spoločenského blahobytu. Kľúčová je úzka spolupráca – knižnice by nemali fungovať izolovane, ale vytvárať partnerstvá.

ÚSTREDNÁ MESTSKÁ KNIŽNICA V MILÁNE (BIBLIOTECA SORMANI, MILANO)⁷

Ústredná mestská knižnica v Miláne je hlavným koordinátorom pre verejné knižnice. Má širokú ponuku workshopov, spoločenských aktivít, vzdelávacích podujatí. Knižnica je aktívne zapojená do medzinárodného projektu *make-a-thek*⁸ financovaného z finančných prostriedkov Európskej únie. Zameriava sa na podporu inovatívnych foriem práce v knižniciach. Jeho hlavným cieľom je rozvoj makerspace prostredia, ktorý je zameraný na módu a remeslá. Tento priestor umožňuje používateľom knižnice rozvíjať svoje kreatívne a manuálne zručnosti, experimentovať s materiálmi a technikami a zároveň podporuje princípy

neformálneho vzdelávania. Taktiež môže byť miestom stretnutí ľudí rôzneho veku s podobnými záujmami, čím knižnica prispieva k rozvoju lokálnej komunity.

Dôležitým prvkom rozvoja dostupnosti služieb sú mobilné knižnice – bibliobusy. Tie zabezpečujú prístup k informačným zdrojom aj v menších sídlach a zároveň slúžia ako miesto pre komunitné, kultúrne a vzdelávacie aktivity. Podujatie sa tak presunie na kolesách tam, kde je žiadané a potrebné.

GALLARATSKÁ KNIŽNICA, MILÁNO (BIBLIOTECA GALLARATESE, MILÁNO)⁹

Je pilotným projektom mesta Miláno, nachádza sa priamo v nákupnom centre. „Library“ ponúka svojim návštevníkom možnosť zoznámiť sa s programovaním a modernými technológiami. Vo svojom vybavení má knižnica ozoboty a 3D tlač. Prísť môže ktokoľvek, s ozobotmi pracujú už deti predškolského veku. Odbehnúť od nákupu si môžu rodičia s deťmi, a tak spoločne objavovať svet kódovania a blokového programovania.

Gallaratská knižnica je miestom plným nadšenia knihovníkov, ktorí sú zapálení pre rozvoj digitálnych zručností a pomoc dostávajú od dobrovoľníkov.

Na Slovensku máme SmartLab priestory priamo v knižniciach vďaka Centru vedecko-technických informácií SR. SmartLaby, inteligentné laboratóriá, umožňujú rozvíjať kreativitu a digitálne zručnosti.¹⁰

KNIŽNICE A KULTÚRNE INŠTITÚCIE V TALIANSKU AKO INŠPIRÁCIA PRE SLOVENSKÉ KNIHOVNÍCTVO

Charakteristickým znakom talianskeho knižnično-informačného prostredia je prepojenie ochrany kultúrneho dedičstva s reakciou na súčasné potreby spoločnosti. Dôležitú úlohu zohráva dobrovoľníctvo, najmä seniorov a mladých ľudí, ktorí sa podieľajú na komunitných a vzdelávacích aktivitách.

Knižnice by mali byť otvoreným priestorom pre verejnosť, podporovať spoluprácu (napr. s klubmi seniorov či univerzitami tretieho veku) a nefungovať izolovane. Inšpiráciou sú aj nové aktivity ako diskusné či čitateľské kluby podporujúce vzťah ku knihám a komunitné väzby.

Interaktívne prvky a participácia používateľov zvyšujú atraktivitu knižníc a prispievajú k ich modernizácii. Hlavným posolstvom je, že moderná knižnica má byť komunitná, inkluzívna, vzdelávacia a aktívne podporovaná mestom.

ZDROJE

Krajská knižnica v Žiline. *Erasmus+ Rozširovanie zručností knihovníkov Krajskej knižnice v Žiline*. Online. Krajská knižnica v Žiline, 2025. Dostupné na: <https://www.krajskakniznicazilina.sk/index.php/o-kniznici/projekty/erasmus-rozsirovanie-zrucnosti-knihovnikov-krajskej-kniznice-v-ziline/>. [cit. 2026-01-02].

Čo je Erasmus+? Online. European Commission, 2025. Dostupné na: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sk/about-erasmus/what-is-erasmus/>. [cit. 2026-02-27].

ANTOLÍKOVÁ, Emília. *Správa o činnosti pracovnej skupiny pre komunitné aktivity knižníc*. Online. Knižnica, roč. 11 (2010), č. 7, s. 16 – 20. ISSN 1336-0965. Dostupné na: https://www.infolib.sk/files/Novy_portal_infolib_subory/danka_birova/komunitne-aktivity.pdf.

POZNÁMKY

¹ <https://culturalfoundation.eu/open-calls/the-europe-challenge-2024/>

² <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sk/erasmus-programme-guide>

³ <https://demokratifitness.dk/en/>

⁴ <https://dante-eu.com/portfolio-items/how-to-teach-adults-key-skills-for-teachers-in-adult-education/>

⁵ <https://www.centrogobetti.it/>

⁶ <https://portoantico.it/en/activities/edmondo-de-amicis-library/>

⁷ <https://milano.biblioteche.it/library/sormani/>

⁸ <https://www.makeathek.eu/>

⁹ <https://milano.biblioteche.it/library/gallaratese/>

¹⁰ <https://smartlab.cvtisr.sk/>

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

Tento článok je zverejnený pod licenciou Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Autori si ponechávajú autorské práva a môžu príspevok archivovať v repozitároch.